

СТАДНІЧЕНКО І.А., магістрант, ПУЕТ

ЧАЙКА І.П., канд. екон. наук, доцент, ПУЕТ

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Управління ризиками являє собою специфічний, відокремлений управлінський процес, який відіграє допоміжну роль в системі управління підприємством. Він набуває особливо великого значення в нестабільній економіці, тому ігнорування або несистемна реалізація функцій управління ризиками негативно впливає на результати діяльності всього підприємства.

На думку Т.М. Борисової, «управління ризиком – це специфічна сфера менеджменту, що передбачає використання різноманітних підходів, процесів, заходів, які покликані забезпечити максимально широкий діапазон охоплення можливих ризиків підприємства, їх оцінку, а також формування, реалізацію та контроль заходів щодо оптимізації рівня ризиків для досягнення цілей підприємства» [1, с. 116].

Обґрунтовуючи зміст процесу управління ризиками М. Гранатуров [2, с. 7], ототожнює його із певним механізмом та характеризує механізм управління ризиком як сукупність методів, прийомів, заходів, що дозволяють певною мірою прогнозувати настання ризикованих подій і вживати заходів щодо виключення або зниження негативних наслідків їх настання.

Метою управління ризиками є запобігання проблем або негативних явищ за допомогою ефективного кризового управління а також недопущення виникнення додаткових витрат на підприємстві.

Головними завданнями управління ризиками є [3, с.116]:

- виявлення областей підвищеного ризику;
- оцінка ступеня ризику;
- аналіз прийнятності даного рівня ризику для підприємця;
- розробка у разі потреби заходів для попередження чи зниження ризику;

- у випадку, коли ризикова подія відбулася, визначення заходів до максимально можливого відшкодування заподіяного збитку.

Виходячи зі значимості процесу управління ризиками, визначимо послідовність етапів цього процесу:

1. Інформаційно-аналітичний етап - дає можливість оцінити виникнення всієї сукупності ризиків у незалежності від того, чи зможе апарат управління чи не зможе впливати на них у випадку реалізації.

2. Етап ідентифікації - встановлюються всі параметри можливих ризиків з урахуванням специфіки управлінської діяльності і напрямків діяльності фірми.

3. Етап комплексного аналізу - робиться повний аналіз ризику з розрахунком його рівня і ступеня впливу на діяльність фірми. Зважається питання про доцільність заняття передбачуваним напрямком діяльності при наявності інформації про вже ідентифіковані ризики. Можна відмовитися від ризику, якщо він не задовольняє стратегію фірми.

4. Зниження ступеня ризику - планування дій. Йде пошук шляхів своєчасного і якісного захисту від ризику і розробка конкретного механізму їхньої реалізації. Планування дій, як для профілактики, так і на випадок реалізації ризику.

5. Контроль можливої ситуації - п'ятий етап. Зробивши усе вищевикладене, необхідно контролювати обстановку, щоб на відповідній стадії виникнення ризику правильно відреагувати.

6. Реалізація програми дій при виникненні ризику - йде реалізація плану дій.

7. Аналіз, узагальнення, висновки і пропозиції на перспективу - останній етап. Негативні і позитивні дії формують минулий досвід з метою обліку в подальшій діяльності. Цим визначається ефективність надалі.

Управління ризиками - це можливість економічної діяльності, використовувати різноманітні підходи, процеси, заходи, що дозволяють деякою мірою прогнозувати настання ризикованої події, ситуації, і за рахунок

управлінської взаємодії домагатися зниження його ступеня впливу.

За сучасних умов практичне застосування знайшли чотири основні групи методів управління ризиками:

1. Ухилення від ризику, що передбачає повне виключення можливості матеріалізації ризику (відмову від ризикованих дій, уникнення впливу негативних подій, відмова від ненадійних контактів тощо). Такий спосіб впливу на ризики є найпростішим і найпоширенішим в практиці господарювання, однак він не дозволяє максимізувати вигоду, або є відмовою від прибутку загалом.

2. Передача ризику передбачає передавання наслідків матеріалізації ризику та відповідальності третій стороні (аутсорсинг ризиків, надання гарантій, страхування, хеджування ризиків тощо).

3. Зниження ризику – зниження ймовірності матеріалізації та негативних наслідків від настання потенційних подій (зменшення розмірів збитків, зниження частоти негативних наслідків, диференціація ризиків тощо).

4. Прийняття ризиків передбачає формування резервів на випадок негативних наслідків.

Отже, для підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно впроваджувати системи управління ризиками, що дасть змогу визначати причини їх виникнення, вибрати комплекс заходів для мінімізації впливу ризиків або їх нейтралізації.

Список джерел:

1. **Борисова Т.М.** Теоретичні аспекти управління ризиком на підприємстві. Актуальні проблеми економіки. 2005. № 7. С. 116–121.
2. **Гранатуров В. М., Литовченко І. В., Харічков С. К.** Аналіз підприємницьких ризиків: проблеми визначення, класифікації та кількісні оцінки : монографія. Одеса : Ін-т проблем ринку та екон.-екол. досліджень НАН України, 2003. 164 с.
3. **Клименко С. М., Дуброва О. С.** Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2005. – 252 с.

Бібліографія: СТАДНІЧЕНКО І.А., ЧАЙКА І.П. Управління ризиками в діяльності підприємства / І.А. СТАДНІЧЕНКО, І.П. ЧАЙКА // Результати наукових конференцій Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу НТУ «ХП» за 2023 рік в 2 т. – Харків : НТУ «ХП», 2022. Т. 2 : Труді XIV-ої Міжнародної науково-практичної Internet-конференції студентів та молодих вчених «Стратегія інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард-2023» 26 грудня 2023 р. – 2023. С. 34-36